

zaaknummer 2011 T313

5 april 2012

De Klachtencommissie voor seksueel misbruik in de R.-K. Kerk van de Stichting Beheer & Toezicht i.z. Seksueel Misbruik in de R.-K. Kerk in Nederland (rechtsopvolger van de Beoordelings- en Adviescommissie van de kerkelijke rechtspersoon Hulp en Recht), verder ook: de Klachtencommissie, geeft op grond van de Procedure bij klachten van seksueel misbruik (verder ook: de Procedure) het volgende advies inzake de klacht van:

[naam],
geboren op [datum],
wonende te [plaats],
hierna te noemen: klager,
juridisch adviseur: mr. M.J.A. Nijssen, advocaat te Leiden,

tegen:

(wijlen) **[naam]**,
geboren op [datum], overleden op [datum],
de persoon over wie geklaagd wordt,
hierna ook te noemen: aangeklaagde,
tijdens zijn leven als pater werkzaam in de R.-K. Kerk [naam] te
[plaats] en lid van de congregatie Paters Franciscanen Minderbroeders.

1. De procedure

Het klaagschrift is door de griffie van de Klachtencommissie ontvangen op 30 september 2011. Op 18 oktober 2011 is bij de griffie een reactie op het klaagschrift ingekomen van diaken [naam], kanselier bisdom Haarlem-Amsterdam. [Naam] heeft namens de bisschop allereerst zijn medeleven betuigd, maar daaraan toegevoegd dat er geen persoonsdossier van aangeklaagde in [plaats] aanwezig is en dat hij ook in de Naamlijst van het bisdom niet wordt genoemd. [Naam] verwijst naar het bisdom Rotterdam onder de toevoeging dat klager altijd welkom is voor een persoonlijk gesprek om zijn ervaringen te delen. Tot slot raadt [naam] klager aan om contact op te nemen met de congregatie Paters Franciscanen Minderbroeders.

Op 24 oktober 2011 heeft de juridisch secretaris van de Klachtencommissie de Minderbroeders Franciscanen om nadere informatie verzocht omtrent aangeklaagde. Op 27 oktober 2012 is bij de griffie een reactie ontvangen van [naam], minister provinciaal van de Minderbroeders Franciscanen. [Naam] deelt mede dat hij het persoonsdossier bezit, maar dat daaruit geen informatie over mogelijk seksueel misbruik naar voren komt.

Op 3 januari en 30 januari 2012 zijn ter griffie inhoudelijke reacties van [naam] binnengekomen.

Op 15 maart 2012 heeft te Utrecht een zitting van de Klachtencommissie achter gesloten deuren plaatsgevonden, waarbij de Klachtencommissie was samengesteld uit de onder aan dit advies te noemen leden.

Klager is verschenen met zijn echtgenote [naam]. Hij heeft zijn standpunt toegelicht. Hij werd bijgestaan door zijn juridisch adviseur mr. Nijssen.

Namens de Congregatie is verschenen [naam].

2. De klacht

2.1. Klager heeft gesteld dat hij in 1954 door aangeklaagde seksueel is misbruikt in de Rooms-katholieke jongerensoos in [plaats], welke onder leiding stond van aangeklaagde.

Klager komt uit een arm katholiek gezin, waar de vader leed aan tuberculose en veelvuldig in sanatoria verbleef. Omdat de gezinssituatie weinig rooskleurig was, ging klager in zijn vrije tijd soms naar de jeugdsoos. Op een dag in 1954 werden er juist voorbereidingen getroffen voor een feestavond toen klager de soos bezocht. Klager merkte dat een van de boxen defect was en probeerde dat te verhelpen door de stekker in het stopcontact te steken, waardoor met een doffe knal een einde aan de luidspreker kwam. Aangeklaagde werd, als leider van de soos, erbij gehaald en klager moest met aangeklaagde mee naar zijn kamer. Aangeklaagde draaide de deur vervolgens op slot en hij gaf duidelijk aan dat hij op de hoogte was van de penibele financiële situatie bij klager thuis en van de problemen die het vergoeden van de dure luidspreker mee zou brengen. Aangeklaagde schoof een stoel dicht voor klager zodat de knieën van klager werden aangeraakt. Aangeklaagde bleef vriendelijk vragen stellen over de gezondheid van de vader van klager en streek intussen het blote bovenbeen van klager. Doorpratende gleed de hand van aangeklaagde in de broekspijp van klager en omvatte het dijbeen en het gedeelte van klagers billen en vervolgens betastte aangeklaagde het geslachtsdeel van klager. Na een tijd van betasten trok aangeklaagde zijn hand terug en mocht klager de ruimte verlaten. Twee weken later bezocht klager wederom het jeugdhonk en voltrok zich hetzelfde.

Klager heeft het gebeurde tegen zijn ouders verteld, waarop zijn vader ontzettend kwaad is geworden. De vader van klager heeft de pastoor medegedeeld dat hij ervoor moest zorgen dat aangeklaagde binnen veertien dagen de parochie zou verlaten en dat hij anders de politie zou inlichten. Aangeklaagde is vervolgens vertrokken naar een klooster in [plaats].

Later bleek dat aangeklaagde ook nog bij de zus van klager, [naam], een poging heeft gewaagd om haar te betasten. Deze zus –[naam] - heeft daartoe een schriftelijke verklaring overgelegd, welke bij het klaagschrift is gevoegd.

Tenslotte is volgens een verklaring van [naam] van 21 september 2011, naar zijn herinnering, aangeklaagde eind jaren vijftig van het apostolaat in [plaats] met onmiddellijke ingang overgeplaatst naar elders wegens vermeende niet toelaatbare seksuele handelingen bij een meisje van ongeveer dertien jaar. Ook deze verklaring is bij het klaagschrift gevoegd.

2.2 De gebeurtenissen hebben een grote invloed op het leven van klager gehad.

Aanvankelijk voelde klager zich schuldig en durfde niet meer naar de jeugdsoos te gaan. Hij durfde ook niet meer naar de kerk te gaan omdat hij bang was om aangeklaagde in de biechtstoel te treffen. In zijn latere leven heeft klager altijd moeite gehad met het opbouwen van sociale contacten. Klager heeft zich zijn hele leven onzeker gevoeld over zijn sexuelle geaardheid. Klager verwijt aangeklaagde dat deze overgevoeligheid door toedoen van aangeklaagde is ontstaan. In zijn latere huwelijk heeft klager zich altijd geremd gevoeld in het uiten van zijn gevoelens, vooral in de seksuele relatie met zijn echtgenote. De echtgenote van klager heeft tijdens de mondelinge behandeling aangevoerd dat klager nooit in staat is geweest om zijn kinderen te knuffelen.

Klager heeft zijn leven laten leiden door angsten en hij heeft, door het afkappen van alle sociale contacten, altijd als een kluisenaar geleefd. Hoewel klager overal als een zeer gewaardeerd collega bekend stond en zelfs bij een psychologische test als hogerbegaafd werd gekwalificeerd, is zijn carrière door alle spanningen telkens weer vastgelopen.

Klager is op vijfendertigjarige leeftijd volledig ingestort, waarna hij jarenlang onder psychologische begeleiding is geweest en medicatie tegen angststoornissen heeft geslikt. Klager heeft alles verwoord in een driehonderd pagina's tellend boek “[titel]”.

De huidige publiciteit en het als gevolg daarvan bespreken van de gebeurtenissen voor de indiening van de klacht hebben bij klager opnieuw tot extra onrust en emoties geleid.

2.3 Klager wenst erkenning van de gebeurtenissen, enerzijds ter verwerking, anderzijds ter ondersteuning aan mogelijke klachten van anderen richting aangeklaagde. Klager neemt het de kerk kwalijk dat aangeklaagde zijn leven lang zijn gang heeft kunnen gaan en dat de kerk alles in de doofpot heeft gestopt door aangeklaagde voortdurend over te plaatsen. Klager zoekt voorts, eventueel financiële, genoegdoening.

3. Het verweer

3.1 Aangeklaagde is overleden en kan geen weerwoord geven. De minister provinciaal heeft in zijn schriftelijke reactie gesteld dat geen aanwijzingen zijn gevonden voor een mogelijk seksueel misbruik, maar dat hij ook geen reden heeft om aan te nemen dat klager onwaarheid spreekt. De minister provinciaal voelt zich wel van harte betrokken bij wat klager mogelijk is overkomen en hij betreurt het dat er nog geen persoonlijk gesprek heeft plaatsgevonden tussen klager en hem. De minister provinciaal merkt voorts op dat uit het persoonsdossier van aangeklaagde blijkt dat deze in 1956 is overgeplaatst, terwijl het misbruik van klager in 1954 zou hebben plaatsgevonden. Er is blijkbaar niet een direct verband aantoonbaar. De minister provinciaal acht het tijdstip van overplaatsing, april-mei 1956 wel ongebruikelijk, maar daarvoor zouden ook andere redenen kunnen zijn, zoals het feit dat aangeklaagde “geen gemakkelijk karakter” had.

De minister provinciaal laat de verklaringen van de zuster van klager en van de heer Moussault over ter beoordeling aan de commissie. Hij zal zich voorts op voorhand neerleggen bij de uitspraak van de commissie en aan de tenuitvoerlegging richting Compensatiecommissie. De minister provinciaal beschouwt deze bereidheid als een vorm van erkenning van wat klager is overkomen.

3.2 Tijdens de mondelinge behandeling van de zaak heeft de minister provinciaal nogmaals gezegd het te betreuren dat er geen gesprek tussen klager en hem heeft plaatsgevonden. Klager heeft daarop gesteld dat hij bereid is met de minister provinciaal in gesprek te gaan, wanneer deze zaak ten einde is. De minister provinciaal heeft voorts empathisch gereageerd op het verhaal van klager en gesteld dat hij het gebeuren aannemelijk acht.

4. De beoordeling

4.1. Van toepassing is de Procedure bij klachten van seksueel misbruik (verder: de Procedure). Volgens artikel 2.1 van de Procedure moet onder seksueel misbruik worden verstaan iedere gedraging waarbij een ander onder dwang of in een afhankelijkheidssituatie seksuele handelingen moet uitvoeren of ondergaan, dan wel seksueel getinte toenaderingen of uitlatingen in welke vorm dan ook moet dulden, waardoor de geestelijke en/of lichamelijke integriteit wordt geschonden. Onder dwang kan onder meer begrepen worden: fysiek geweld of de dreiging daarmee, psychische druk, intimidatie en/of chantage.

4.2. Niet ter discussie staat dat de door klager gestelde feiten moeten worden gekwalificeerd als seksueel misbruik in de zin van artikel 2.1 van de Procedure.

4.3 Er zijn bijna zestig jaar verstreken sedert de feiten die klager aangeklaagde verwijt zich hebben afgespeeld. Alleen al door het overlijden van aangeklaagde zijn deze feiten niet meer in detail te onderzoeken. Wél is voor de Klachtencommissie aannemelijk geworden dat de gebeurtenissen die klager schetst hebben plaatsgevonden.

De Klachtencommissie is hiervan overtuigd geraakt door de zeer authentieke wijze waarop en de details waarmee klager zijn verhaal heeft verteld. Daarnaast ondersteunt de verklaring van de zuster van klager en van [naam] het bij herhaling ongeoorloofd handelen door aangeklaagde. Dat alles nog los van het feit dat ook het tijdstip van overplaatsing van aangeklaagde bij de Klachtencommissie bevreemding heeft gewekt.

4.4 Het behoeft geen betoog dat het seksueel misbruik door aangeklaagde met gebruikmaking van misbruik van gezag en in een afhankelijkheidssituatie hoogst kwalijk is geweest. Klager was ten tijde van de aanvang van het misbruik pas elf jaar oud. Klager voelde zich geïntimideerd, omdat aangeklaagde immers een autoriteit voor hem was.

4.5 Gelet op het feit dat aangeklaagde is overleden kunnen tegen hem geen maatregelen meer worden genomen. Daarom zal de Klachtencommissie zich bij haar advisering richten op de vermindering van het leed dat klager is aangedaan. De minister provinciaal heeft daartoe een eerste stap gedaan door ter zitting namens de Congregatie het leed te erkennen en oprecht spijt te betuigen.

4.6 Over het verzoek van klager om financiële vergoedingen kan de Klachtencommissie niet adviseren. Dit behoort niet tot haar taak. Bij een gegrondverklaring van de klacht door de overste van de Congregatie zal klager zich voor het verkrijgen van schadevergoeding dienen te wenden tot de Compensatiecommissie.

5. Het advies

De Klachtencommissie adviseert de Overste van de Congregatie van de Paters Franciscanen Minderbroeders de klacht gegrond te verklaren.

Dit advies is vastgesteld op 5 april 2012 door mr. G.A.M. Stevens, voorzitter, drs. A.M. van Beelen en zr. J.G.M. Verwijs, leden, bijgestaan door mr. I.C.T.M. Jongens-Manders, griffier, en is ondertekend door de voorzitter.

Op grond van art. 16.4 van de Procedure wordt dit advies binnen twee weken nadat het is vastgesteld bij aangetekend schrijven aan de Overste van de Congregatie en aan klager verzonden.

Op grond van art. 18.1 van de Procedure stelt de Overste binnen dertig dagen na ontvangst van dit advies klager schriftelijk en gemotiveerd op de hoogte van de beslissing die hij naar aanleiding van dit advies geeft genomen.

Op grond van art. 18.2 van de Procedure geeft de Overste daarbij de mogelijkheden van bezwaar en beroep aan.

Op grond van art. 18.3 van de Procedure ontvangt de Klachtencommissie een afschrift van de beslissing van de Overste.